Eğitimde İnternet Etiği

Özet

İnternet, günlük hayatın önemli bir parçası haline gelmiştir. Çocuklar ve gençler için internetin önemli bir yeri vardır. Pek çoğu için bir vazgeçilemez haline gelmiştir. Bu nedenle internet etiği eğitimi gerekli hale gelmiştir. Eğitimin her aşamasında internet etiği eğitimi entegre edilebilir. İnternet etiği eğitimi sadece çocuklar ve gençler değil, yetişkinler için de önemlidir. Çünkü internet herkes tarafından kullanılmaktadır. Yetişkinlerin internet etiği eğitimi alması iş dünyası açısından önemlidir. Etik nedenselleştirme, yetişkinler için aynı zamanda görüş zenginliği demektir. Tüm bunlar, internet etiği eğitiminin mümkün olduğunca fazla insana ulaşması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: İnternet etiği, eğitim, etik nedenselleştirme.

Internet Ethics in Education

Abstract

Internet has became an important part of daily life. It has a special place for the kids and teenagers. For most of them it became inevitable. For this reason internet ethics education has appeared to be necessary. Internet ethics education can be integrated to any level of education. Internet ethics education is not important for only kids and teenagers, but also for the adults. Because internet is used by everybody. Internet ethics education of adults is important for the business world. Ethical reasoning is an enrichment of point of views for the adults. All these are an evidence of the necessity of internet ethics education to reach more people as much as possible.

Keywords: Internet ethics, education, ethical reasoning.

I. Giriş

İnternet yoğun olarak kullanılan ve günlük hayatımızda payı gittikçe daha da artan bir unsurdur. Gençler arasında yoğun olarak kullanılan internet gençlere

özgürlük sağlamaktadır. Bu özgürlüğün sınırları internet üzerinde ulaşıma bazı kısıtlar konarak belirlenmeye çalışılsa da internet üzerinde serbest hareket etme imkanı fazladır.

İnternet, sadece bireyler değil, şirketler tarafından da oldukça serbest kullanılabilmektedir. WorldCom krizi ile tüm dünya sarsılmıştır ve bu krizde muhasebe kadar internet kullanımının da etkili olduğu düşünülmektedir (Shawyer, 2006). WorldCom şirketinin en büyük sahibi bir internet servis sağlayıcısıdır. Bu yaşananlardan sonra muhasebecilik ile ilgili ciddi ceza va yaptırımlar uygulanmaya başlandı(Mastracchio, 2008). Bu cezalardan bazıları 20 yıla kadar çıkmaktaydı (Klutz, 2006). Ancak internet kullanımı ile igili herhangi bir sınırlama getirilmedi. Oysa WorldCom ülkedeki en güvenilir internet servis sağlayıcısıydı.

Muhasebe alanında yaşanan krizlerden sonra etik kursu önerildi (Bernardi ve Bean, 2006). Texas ve Maryland gibi eyaletlerde bu zorunlu hale getirildi (Klimek ve Wenell, 2011). Fakat ciddi tehditler yaratan, her yıl milyonlarca dolar kayba neden olan hacker krizlerine rağmen internet etiğinin eğitim sistemine eklenmesi yönünde bir öneride bulunulmadı.

İnternet suçları ile ilgili pek çok yasa çıkarıldı. Polis teşkilatları içerisinde bu suçlarla ilgili ayrı birimler oluşturuldu. Temiz internet için sosyal kurumlar kampanyalar düzenledi. T.C.Milli Eğitim Bakanlığı (2013) da internet etiği konusuna eğildi, çocuklara ve gençlere yönelik bir çalışma hazırladı.

II. Etik

İnternet etiğinin anlaşılabilmesi için etiğin anlaşılabilmesi gereklidir. Etik, nedenselleştirme konusunda insanların farklı algılar geliştirmesi nedeniyle herkesçe anlaşılmayabilir. Etik nedenselleştirmenin gelişimi konusunda Kohlberg (1969), aşamalar oluşturmayı tercih etmiştir. Bu aşamaların nasıl ortaya çıktığı ile çok fazla ilgilenmemiştir. Bazı bilimadamları, örneğin Armstrong (1987) çalışmalarıyla etik kurslarının insanlardaki etik nedenselleştirme yeteneğini güçlendirdiği fikrini benimsemiştir.

Kohlberg (1981) çocukların etiğe bakış açısı ile de ilgilenmiştir. Etik gelişiminin düşünsel yapısını da incelemiştir. (Kohlberg, 1984). Ama etik eğitimi üzerinde durmamıştır. Etik olarak eğitim geliştirilmesi ancak etik ölçümler sonrasında mümkün olabildi. Etik ölçümü amacıyla Rest (1986) CMT çerçevesinde P score sistemini geliştirdi. Svanberg de (2011) çalışmasında DIT yöntemini kullanarak 2 farklı muhasebe grubundaki öğrencileri kıyaslamayı denemiştir.

Etiğin ilk adımı doğru nedenselleştirme yeteneğinin geliştirilmesidir. Sadece doğru nedenselleştirme yeteneği yeterli olmayacaktır. Kişinin etik hareket etmeyi istemesi de gerekir. Yoksa bu yetenek sadece maske olarak kullanılabilir. Suçluluk duygusu ile nedenselleştirme birleştiğinde etik yapı tam anlamıyla ortaya çıkacaktır. Etik davranmaya bizi duygusal olarak iten kavram da aslında suç kavramıdır (Barret, 1995).

İnternet etiği, gençlerin zihninde şekillendirilirken nedensellikten faydalanmak gereklidir. Diğer taraftan suçluluk duygusu da gençlere empati kurma yeteneği ile birlikte verilmelidir. Empati kurabilen kişiler yaptıklarının olası sonuçlarını dikkate alarak zihinlerindeki etik yapıyı daha kolay şekillendirebilirler. Suçluluk duygusunu pekiştirecek unsurlar internet üzerinde çok fazla yoktur. Ayıplama, kınama gibi çeşitli şekillerde bu duygunun oluşacak veya güçlenecektir.

III. İnternet Etiği Eğitimi

Etik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkisi Armstrong (1987) ve pek çok bilim adamı tarafından araştırılmıştır. Eğitimin verimliliğini arttırma yöntemleri yine Dellaportas (2006) ve Armstrong (1993) gibi bilim adamları tarafından araştırılmıştır. Sikka, Haslam ve Agrizzi (2007) ise etik eğitiminin kapsamının sürekli geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Bamber ve Iyer (2007) baskı unsurlarının etik davranma üzerinde çok etkili olduğunu ortaya koymuştur. Jeffrey ve Weatherholt (1996), profesyonel katılım ve kuralları algılama yeteneği arasında kuvvetli bir ilişki buldular. Kuralları algılayan kişiler, kişilikleri ile bağlantılı olarak suçluluk duygusu hissederler. Suç algısı, kişiden kişiye değişir. Suç algısı, sosyal çevrenin ve kişiliğin de etkisi ile şekillenir.

İnternet etiği eğitimi için içerik belirlenirken güncel konulara dikkat edilmesi önemlidir. Sık karşılaşılan durumlar dikkate alınırsa daha başarılı sonuçlar elde edilebilir. İnternet ortamında karşılaşılan baskı unsurları hakkında da bilgi verilerek ne yapılması gerektiğine dair önerilerde bulunulabilir.

İnternet etiği eğitimi, herkes tarafından alınması gereken bir eğitimdir. Çeşitli seviyelerdeki eğitim kurumu ve derslere bu eğitim eklenebilir. Herkes potansiyel bir internet kullanıcıı olduğu için eğitimin amacı mümkün olduğu kadar fazla kişiye ulaşmak olmalıdır.

IV. Sonuç

İnternet etiği, sadece gençler ve çocuklar için gerekli değildir. İnternet kullanan herkes için gerekli olacaktır. Bu nedenle içeriği oldukça geniş olabilir. Bu nedenle eğitim kurumlarına göre farklı müfredatlar oluşturulabilir. Kişilere mümkün olduğunca fazla sıklıkla bu gibi bilgileri hatırlatmak denebilir. Çünkü internet dünyası da sosyal yaşam kadar, hatta bazı kişilerce sosyal yaşamdan daha fazla dahil olunan bir dünya haline gelmiştir.

Toplumun sağlığı ve refahı için internet etiği eğitiminin önemi yadsınamaz. İnternet etiği eğitiminin içeriği, bir noktaya kadar diğer etik derslerinden yola çıkarak belirlenebilir. Ancak bir noktadan sonra da hem temel, hem de güncel internet konu ve sorunlarından yola çıkılması gerekmektedir. Güncel konu ve sorunlar takip edilirse, daha sağlıklı bir içerik belirlenebilir. Bu nedenle internet etiği eğitiminin içeriği de sıklıkla güncellenmelidir.

İnternet etiği eğitimi, okullarda verilebileceği gibi işyerlerinde de verilebilir. İşyerlerinde mail ve diğer internet araçları ile çevresi ile iletişime geçen çalışanlar için de internet etiği eğitimin önemi büyüktür. Ayrıca, şirketler böylelikle internet ve bilgisayar kullanımı sonucu uğrayabilecekleri zararın bir kısmının önüne geçmiş olurlar, maliyetlerini azaltırlar.

Şirketlerde verilecek olan internet etiği eğitimi, sadece gerçekleşebilecek maliyet yaratma potansiyeli olan olaylar için bir önlem değildir. Aynı zamanda bir marka itibarı yönetim aracıdır. Çalışanların etik hareket etmesi, şirketin saygınlığını arttıracak, marka değerini yükseğe taşıyacaktır. Etik nedenselleştirmenin öğrenilmesi ile farklı bakış açıları ve empati gücü artacak, böylelikle çalışanlar hem müşteriler hem de tedarikçiler ile daha güçlü ilişkiler kurabileceklerdir.

KAYNAKÇA

ARMSTRONG, M. B. (1987) "Moral development and accounting education", *Journal of Accounting Education*, 5: 27–43.

ARMSTRONG, M. B. (1993) "Ethics and professionalism in accounting education: a sample course", *Journal of Accounting Education*, 11: 77–92.

BAMBER, E. M. ve IYER,V. M. (2007) "Auditors' Identification with their Clients and Its Effect on Auditors' Objectivity", *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 26(2): 1-24.

BARRET, K. C. (1995) A functionalist approach to shame and guilt. In J. P. Tangney and K. W. Fischer (Eds.), *Self-conscious emotions* (25-63). New York: Guilford Press.

BERNARDI, R.A. ve BEAN, D. F. (2006) "Ethics in accounting education: the forgotten stakeholders", *The CPA Journal;* Jul, 76 (7): 56-67.

DELLAPORTAS, S. (2006) "Making a Difference With a Discrete Course on Accounting Ethics", *Journal of Business Ethics,* 65: 391-404.

JEFFREY, C. ve WEATHERHOLT, N. (1996) "Ethical development, professional commitment, and rule observance attitudes: A Study of CPAs and corporate accountants", *Behavioral Research in Accounting,* 8: 8-31.

KLIMEK, J. ve WENELL, K. (2011) "Ethics in accounting: an indispensable course?", *Academy of Education Leadership Journal,* 15(4): 107-118.

KLUTZ, A. (2006) Sarbanes-Oxley essential information. *SOX-Online*. http://www.sox-online.com/basics.html, 05.02.2012.

KOHLBERG, L. (1969) Stage and sequence: the cognitive- developmental approach to socialization. In D. A. Golsin (Ed.), *Handbook of Socialization Theory and Research* (pp. 347-480). Chicago: Rand McNally.

KOHLBERG, L. (1981) *The philosophy of moral development,* San Francisco: Harper & Row.

KOHLBERG, L. (1984). The psychology of moral development (2nd ed.). San Francisco: Harper & Row.

MASTRACCHIO, N. (2008) The role of NASBA and state boards in accounting education. *The CPA Journal,* March, 64-69.

REST, J. (1986) *Moral development: advances in research and theory*. New York: Praeger.

SHAWYER, T. J. (2006) "An exploratory study assessing the effectiveness of a professional responsibility course", *Global Perspectives on Accounting Education*, *3*, 49-66.

SIKKA, P., HASLAM, C. Kyriacou ve AGRIZZI, D. (2007) "Professionalizing claims and the state of UK professional accounting education: Some evidence", *Accounting Education: An International Journal,* 16 (1), 3-21.

SVANBERG, J. (2011) "Are professional identity and job role beliefs useful targets for teaching accounting ethics? Effects on perceived guilt", *International Journal of Business research,* 11(5): 38-53.

T.C.Milli Eğitim Bakanlığı (2013) "İnternet etiği". Erişim tarihi: 22 temmuz, www.meb.gov.tr/duyurular/internetEtiği/intEtik.htm